

Ministru kabineta noteikumi Nr.343

Rīgā 2002.gada 6.augustā (prot. Nr.33 15.§)

Darba aizsardzības prasības, strādājot ar displeju*Izdoti saskaņā ar Darba aizsardzības likuma 25.panta 4.punktu***I. Vispārīgie jautājumi**

1. Noteikumi nosaka darba aizsardzības prasības, strādājot ar displeju (ievadizvades ierīci, kas ar ekrāna starpniecību dod iespēju vizuālā veidā ievadīt datorā un izvadīt no tā tekstu un dažādu veidu grafisku informāciju).

2. Noteikumos noteiktās darba aizsardzības prasības attiecas uz nodarbinātajiem, kuri, veicot darba pienākumus, katru darba dienu vismaz divas stundas strādā ar displeju darbstacijā.

3. Darbstacija ir darba vieta, kurā atrodas dators un tā darbības nodrošināšanas ierīces (sistēmas bloks, displejs, programmatūra, tastatūra, ievadierīce), kas nosaka operatora un mašīnas saskari. Darbstacija var būt aprīkota arī ar citiem darbam nepieciešamajiem piederumiem, piemēram, printeri, skeneri, modemu, diskiekārtām, tālruni, faksaparātu, dokumentu statīvu. Pie darbstācijas pieder arī darbam ar displeju nepieciešamā darba telpas daļa, darba galds un darba krēsls.

4. Noteikumi neattiecas uz darbu ar:

4.1. displejiem, kas atrodas transportlīdzekļa vai mehānisma vadītāja kabīnē un kontrolierīču kabīnē;

4.2. transportlīdzekļu (arī gaisa transporta un ūdenstransporta) stacionārajām datorsistēmām;

4.3. datorsistēmām, kuras paredzētas sabiedriskai lietošanai;

4.4. pāmēsājamām datorsistēmām, kuras darba vietā netiek lietotas pastāvīgi;

4.5. kases aparātiem, kalkulatoriem, mērinstrumentiem un citām ierīcēm, kuru ekrāns saskaņā ar šo noteikumu 5.punktā minētajiem standartiem uzskatāms par mazu;

4.6. parastās konstrukcijas rakstāmmašīnām ar ekrānu.

5. Bezpeļņas organizācija valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas standarts" iesniedz publicēšanai laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" to Latvijas nacionālo standartu sarakstu, kurus var piemērot šajos noteikumos noteikto prasību izpildei (turpmāk - piemērojamie standarti).

6. Ja šo noteikumu III nodaļā noteikto prasību izpildē ir ievēroti piemērojamie standarti, uzskatāms, ka šo noteikumu III nodaļā noteiktās prasības ir ievērotas.

7. Par šo noteikumu ievērošanu ir atbildīgs darba devējs.

8. Šo noteikumu ievērošanu uzrauga un kontrolē Valsts darba inspekcija.

II. Darba devēja pienākumi

9. Darba devējs nodrošina darbstacijas atbilstību šo noteikumu III nodaļā noteiktajām prasībām.

10. Darba devējam ir šādi pienākumi:

10.1. noteikt darbstacijas darba vides riska faktorus un novērtēt iespējamo risku nodarbināto drošībai un veselībai, īpaši redzes, fiziskās un garīgās pārslodzes risku;

10.2. veikt pasākumus, lai novērstu šo noteikumu 10.1.apakšpunktā minētajā novērtēšanā atklātos riskus;

10.3. informēt nodarbinātos un viņu pārstāvjus par visiem darba aizsardzības pasākumiem, kuri tiek veikti viņu darba vietās, īpaši par pasākumiem, kurus darba devējs veic saskaņā ar šo noteikumu 10.1. un 10.5.apakšpunktu un 11.punktu;

10.4. atbilstoši apmācīt nodarbinātos pirms darba uzsākšanas un katru reizi, kad ir būtiski mainīta darba vide vai darba organizācija;

10.5. plānot nodarbināto darbu tā, lai ikdienas darbā pie displeja būtu periodiski pārtraukumi vai tiktu mainīts darba raksturs, lai darbā ar displeju samazinātu redzes, fizisko un garīgo slodzi;

10.6. konsultēties ar nodarbinātajiem vai viņu uzticības personām un nodarbināto pārstāvjiem par drošību un veselības aizsardzību darba vietā, kā arī nodrošināt nodarbināto līdzdalību attiecīgo jautājumu risināšanā.

11. Darba devējs nodrošina nodarbinātajiem, kuri strādā ar displeju, obligātās veselības pārbaudes, to skaitā redzes pārbaudes, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā:

11.1. pirms darba uzsākšanas ar displeju;

11.2. periodiskās pārbaudes;

11.3. ja nodarbinātais sūdzas par redzes traucējumiem, kurus varētu būt izraisījis darbs ar displeju.

12. Ja veselības pārbaudē konstatēts, ka nodarbinātajam nepieciešami darba pienākumu veikšanai piemēroti speciāli medicīniski optiski redzes korekcijas līdzekļi (brilles), darba devējs nodrošina ar tiem attiecīgo nodarbināto.

13. Šo noteikumu 11.2.apakšpunktā minētās redzes pārbaudes izdevumus sedz darba devējs, bet 11.1. un 11.3.apakšpunktā minētās redzes pārbaudes izdevumus pēc savstarpējas vienošanās sedz darba devējs vai nodarbinātais, ja darba līgumā nav noteikts citādi.

14. Šo noteikumu 12.punktā minēto prasību izpildei nepieciešamos izdevumus (piemēram, brillu lēcu un brillu ietvaru iegāde, darba brillu izgatavošana) sedz darba devējs. Darba devējs speciālo medicīniski optisko redzes korekcijas līdzekļu (brillu) iegādes kārtību nosaka darba kārtības noteikumos vai darba koplīgumā. Pirms darba kārtības noteikumu sastādīšanas vai darba koplīguma slēgšanas darba devējs konsultējas ar nodarbinātajiem vai viņu uzticības personām un nodarbināto pārstāvjiem.

III. Riska novēršana vai samazināšana

15. Darbstacija ir iekārtota tā, lai tās lietošana neapdraudētu nodarbinātā drošību un veselību.

16. Displejs atbilst šādām prasībām:

16.1. rakstu zīmes uz ekrāna ir skaidrā formā, atbilstoša lieluma un ar atbilstošām atstarpēm starp rakstu zīmēm un rindām;

16.2. attēls uz ekrāna ir stabils, bez mirgošanas vai cita veida nestabilitātes;

16.3. gaišumu un kontrastu starp rakstu zīmēm un fonu nodarbinātais var viegli regulēt un pielāgot apstākļiem;

16.4. displejs ir viegli pagriežams un noliecams atbilstoši nodarbinātā vajadzībām;

16.5. displejam ir atsevišķa pamatne vai regulējams galds;

16.6. uz ekrāna nav spīduma un atstarojuma, kas varētu radīt neērtības nodarbinātajam.

17. Tastatūra atbilst šādām prasībām:

17.1. tastatūra ir pagriežama un atdalīta no ekrāna, un nodarbinātais var atrast ērtu darba stāvokli, lai novērstu roku un plaukstu nogurumu;

17.2. tastatūras virsma ir matēta un novērš atspīdumu;

17.3. tastatūras izkārtojums un taustiņi ir viegli lietojami;

17.4. simboli uz taustiņiem ir pietiekami kontrastaini un salasāmi.

18. Darba galds atbilst šādām prasībām:

18.1. darba galda virsma gandrīz neatstaro gaismu;

18.2. darba galda augstums ir piemērots nodarbinātā ķermeņa īpatnībām, ņemot vērā ergonomikas prasības un principus;

18.3. darba galda virsma ir pietiekami liela, lai nodarbinātais varētu uz tās atbalstīt plaukstu un rokas, mainīt darba vietā esošo ierīču un priekšmetu izvietojumu, kā arī atrast ērtu darba stāvokli;

18.4. platība tastatūras priekšā ir pietiekama, lai nodrošinātu atbalstu nodarbinātā rokām un plaukstām;

18.5. dokumentu turētājs ir stabils, regulējams un novietots tā, lai līdz minimumam samazinātu neērtas nodarbinātā galvas un acu kustības.

19. Darba krēsls atbilst šādām prasībām:

19.1. darba krēsls ir stabils un nodrošina nodarbinātajam iespēju brīvi kustēties un ieņemt ērtu stāvokli;

19.2. darba krēsla sēdekļa augstums ir regulējams;

19.3. darba krēsla atzveltnes augstums un slīpums ir regulējams;

19.4. katram nodarbinātajam, ja viņš to vēlas, ir kāju atbalsts.

20. Darba telpas iekārtojums atbilst šādām prasībām:

20.1. darbstacijas izmēri un plānojums nodrošina nodarbinātajam pietiekami daudz vietas, lai varētu mainīt ķermeņa stāvokli un brīvi kustēties;

20.2. telpas un darba vietas apgaismojums ir pietiekams un nodrošina atbilstošu kontrastu starp ekrānu un fonu veidojošo vidi, ņemot vērā darba veidu un nodarbinātā redzes prasības;

20.3. iespējamais traucējošais spīdums un atstarojums uz ekrāna vai cita aprīkojuma ir novērsts, saskaņojot darbstacijas izkārtojumu ar dabīgo apgaismojumu, mākslīgo gaismas avotu izvietojumu un tehnisko raksturojumu;

20.4. darbstacijas gaismas avoti, logi, caurredzamas vai caurspīdīgas sienas un spilgtas krāsas konstrukcijas vai sienas nerada tiešu spīdumu un, ciktāl iespējams, nerada atstarojumu uz ekrāna;

20.5. logi ir aprīkoti ar atbilstoši pielāgojamu aizsegu sistēmu, lai samazinātu dienasgaismu, kas krīt uz darbstaciju;

20.6. troksnis, ko rada darbstacijas aprīkojums, netraucē darba telpā sarunāties un koncentrēties darba pienākumu izpildei;

20.7. darbstacijas aprīkojums neizplata papildu siltumu, kas varētu radīt neērtības nodarbinātajam;

20.8. viss starojums ir samazināts līdz līmenim, kas neapdraud nodarbinātā veselību;

20.9. darba telpā tiek uzturēts piemērots gaisa mitruma līmenis.

21. Izstrādājot, izvēloties, pasūtot un modificējot programmatūru, kā arī nosakot uzdevumus, kas saistīti ar darbstacijas iekārtu lietošanu, ievēro šādas prasības:

21.1. programmatūra ir piemērota nodarbinātā darba uzdevumu veikšanai, kā arī pēc iespējas atbilstoša nodarbinātā pieredzei un zināšanu līmenim;

21.2. aizliegts, iepriekš nebrīdinot nodarbināto, izmantot datorprogrammas, kas kontrolē nodarbinātā darba kvalitāti vai kvantitāti;

21.3. programmatūra nodrošina nodarbinātā informētību par datorprogrammas darba gaitu un darba rezultātu;

21.4. informācija uz displeja parādās nodarbinātajam pieņemamā formātā un ātrumā;

21.5. ir ievēroti ergonomikas principi, to skaitā ergonomiskās prasības programmatūrai, īpaši, ja datu apstrādē piedalās nodarbinātais.

IV. Noslēguma jautājums

22. Darbstacijas, kas izveidotas līdz 2001.gada 1.jūnijam, pārveidojamas atbilstoši šo noteikumu prasībām līdz 2004.gada 31.decembrim.

Ministru prezidents A.Bērziņš

Labklājības ministrs V.Jaksons